

Марина Ћировић

Народни музеј

Ваљево

ДВА СПИСКА ДЕЦЕ ДЕЧЈЕ ГРУПЕ „БУДУЋНОСТ“ КОЈА СУ ЛЕТОВАЛА НА ДИВЧИБАРАМА 1938. ГОДИНЕ

Дечја колонија „Дивчибаре“ основана је у пролеће 1934. године од стране Урсовог синдиката у сарадњи са уметничком групом Абрашевић. Годину дана касније, 1935, по угледу на истоимену београдску групу, мења име у дечју групу „Будућност“. Иницијатива за оснивање дечије колоније покренута је и у листу *Наша реч* из 1936. године.

„Нарочит одбор грађана повео је ових дана живу акцију у циљу оснивања дечје колоније на Дивчибарама. У овом циљу не само да је упућен апел на грађанство да би ову акцију помогло, него су скупљани и прилози. Одлучено је да прва група сиромашне деце, двадесеторо на броју пође данас, а друга после три недеље. У прву групу су деца од пете до седме године, а у другу ће бити деца од седме до десете године. У колонији ће бити обезбеђена добра исхрана, о чему ће се старати две куварице, а за спорт, сунчање, игру и васпитање бринуће се стручна учитељица под контролом лекара. Грађанство би својим новим прилозима требало да омогући да што већи број деце пође у природу“.¹

Летовање је организовано два пута у току месеца, а деца дељена у две групе. Право на летовање имала су деца из сиромашних радничких породица. У првој групи која је летовала 2. јула 1938. године, било је 38 деце, 24 дечака и 14 девојчица², узраста од 6 до 14 година, а у другој³, која је на летовање дошла двадесетак дана касније, 25. јула, било је 37 деце – 17 дечака и 20 девојчица, узраста од 3 до 16 година.

Да би се обезбедио новац за одлазак прве групе стоматолог др Драган Јовановић, рекао је двома женама да ће им бесплатно оправити зубе ако оне буду скупиле прилог за летовање деце. Тада је стварно скупљено прилога 1.800 динара.⁴ За превоз се побринуо Миљко Кораћ, који је

---

¹ Лист *Наша реч*, бр. 1, година I, Ваљево, 15. јул 1936, 3.

² Народни музеј Ваљево, Збирка архивалија, Списак I групе дечје колоније Будућност која летује на Дивчибарама 2. јул 1938, К-54, бр. 999/33

³ Исто, Збирка архивалија, Списак II дечје групе Будућност која летује на Дивчибарама 25. јул 1938, К-54, бр. 999/33

⁴ Народни музеј Ваљево, Службени архив, документа о КУД Абрашевић, ф. 374/A, бр. 21

камионом Пере Петковића превезао децу до Дивчибара. Прве године била су смештена у колибе, док је за наредну годину изграђен сопствени дом.

Друге године летовања сиромашне радничке деце на Дивчибарама добијено је од хигијенског завода око 50.000 динара, с искључивом намером да се подигне сопствени дом и пумпа испред дома.⁵

Нова зграда, подигнута јула 1938. године, имала је мушку и женску собу и подрумске просторије намењене за смештај намирница неопходних за исхрану деце.

„Улазимо уз високе степенице у главни део зграде, који се састоји из три пространа одељења. Прво је трпезарија, са дугим столовима и клупама. У једном углу полица са апотеком и дечјом књижношћом. Из трпезарије воде двоја врата у спаваће собе, једну мушку, другу женску. У собама велики прозори, са стране два реда нових дечјих постеља, са чистим покривачима и сламњачама. Свака соба има свог редара, то су деца која се свакодневно смењују. Она се старају о чистоћи, уредности и здрављу. На вратима су излепљени картони, где су исписана имена становника. Са стране су на једној црвеној табли имена редара и датум када они врше дужност.“⁶

Активности организоване у дечјој колонији на Дивчибарама, дале су одличне резултате по здравље деце. На летовање су полазила малокрвна и са увећаним лимфним жлездама, а враћала су се без тих тегоба. О њиховом здрављу бринуо је др Милош Миша Пантић. Запажа се и повећање телесне тежине, чему је допринела интензивна физичка активност помешана са чистим планинским ваздухом после које су деца имала отворен апетит.

Фотографије са летовања на Дивчибарама

⁵ Исто, исто, ф.374/А, бр. 22

⁶ Лист *Жена данас*, Београд, 1938, бр.16

**Списак I дечије групе „Будућност“ која полази на летовање на Дивчибаре
2. јул 1938. године**

Ред. бр.	Презиме и име	Рођ.	Име родитеља	Адреса	Пре поласка на летовање			По повратку са летовања		
					Здравств. стање	Вис.	Теж.	Здравств. стање	Вис.	Теж.
1	Стефановић Драгослав	3. XII 1929.	Живорад и Жика	Бука Караџића 24	Има жлезде, малокрван	128 цм	26 кг			22,500
2	Стефановић Митар	17. IX 1930.	Живорад и Жика	Бука Караџића 24	Добро	124 цм	21,5 кг	Добро		21,500
3	Томић Радмила	6. IX 1930.	Мица	Кнез Милоша 66	Малокрвна	114 цм	18 кг	Није малокрвна		19
4	Стаменковић Надежда	1929.	Даринка	Кнез Милоша 58	Малокрвна	123 цм	21 кг	Нема жлезде, није малокрвна		21.400
5	Антонијевић Миодраг	1930.	Веселин и Иванка	Хајдук Вељкова 13	Малокрван, увећане жлезде	125 цм	22 кг	Има жлезде, није малокрван		24
6	Симић Милорад	10. X 1929.	Ранко и Јеца	Хајдук Вељкова 9	Увећане лимфне жлезде	127 цм	23,5 кг	Нема жлезда		23,800
7	Марковић Марко	26. XII 1928.	Јован и Томанија	Кнез Михаилова 20	Увећане жлезде	124 цм	23 кг	Нема жлезде		25
8	Хрناзовић Даринка	1930.	Трифун и Даринка	Карађорђева 201	Увећане жлезде	120 цм	18 кг	Жлезде смањене		19.700
9	Миловановић Божидар	1929.	Иван и Зорка	Таковска 9	Увећане жлезде и малокрван	128 цм	23 кг	Жлезде мање		24.300
10	Јанковић Мирослав	1928.	Љубица	Пантића 70	Увећане жлезде и малокрван	117 цм	18 кг	Има жлезде, није малокрван		20
11	Марковић Драгана	1928.	Јагода	Бирчанинова 1	Увећане лимфне жлезде	135 цм	28 кг	Има лимфне жлезде, није малокрвна		30.500
12	Ристивојевић Милан	1932.	Рајко и Стојанла	Хајдук Вељкова 139	Увећане жлезде и малокрван	117 цм	22,5 кг	Нема жлезде, није малокрван		23.500
13	Радмиловић Надежда	1929.	Зора	Кнез Михаилова	Увећане жлезде и малокрван	129 цм	23 кг	Нема жлезда		24.500

Два списка деце дечије групе „Будућност“ која су летовала на Дивчибарама...

14	Савић Милан	6. IX 1931.	Душан и Катарина	Косанчића венац 46	Увећане жлезде	120 цм	20,5 кг	Смањене жлезде		21
15	Радовић Андрија	1. X 1931.	Сретен и Елза	Косанчића венац 31	Увећане жлезде	131 цм	24 кг	Смањене жлезде		25.500
16	Миловановић Љубица	1927.	Иван и Зорка	Таковска 9	Увећане жлезде	140 цм	33 кг	Има увећане жлезде		33.600
17	Дуковић Миодраг	1926.	Мирко и Загорка	Драгојловића сокаче 8	Увећане жлезде	146 цм	35 кг	Има лимфне жлезде		37.500
18	Андрић Вукосава	1929.	Војислав и Грозда	Косанчића венац 75	Увећане жлезде и малокрван	126 цм	25кг			
19	Андрић Владимир	1930.	Војислав и Грозда	Косанчића венац 75	Увећане жлезде и малокрван	122 цм	22,5 кг	Није малокрван		23.700
20	Андрић Живомир	1932.	Војислав и Грозда	Косанчића венац 75	Увећане жлезде и малокрван	122 цм	21 кг			
21	Параментић Светислав	1929.	Димитрије и Лепосава	Сокак Илица 7	Увећане жлезде и малокрван	131 цм	23 кг	Има жлезде		23,500
22	Параментић Миодраг	1927.	Димитрије и Лепосава	Сокак Илица 7	Увећане жлезде и малокрван	127 цм	22 кг	Има жлезде		22
23	Томић Радмила	1932.	Бранко и Ката	Карађорђева 175	Увећане жлезде и малокрвна	115 цм	20 кг	Има жлезде		20
24	Јевремовић Чедомир	1929.	Јован и Жика	Селимира Ђорђевића 6	Увећане жлезде и малокрван	125 цм	23,5 кг	Има жлезде, није малокрван		24.500
25	Јевремовић Милица	1927.	Јован и Жика	Селимира Ђорђевића 6	Увећане жлезде и малокрвна	136 цм	26 кг	Има жлезде, није малокрван		27
26	Радмиловић Вера	1927.	Зорка	Кнез Михаилова	Увећане жлезде и малокрвна	139 цм	30 кг	Нема жлезде, није малокрвна		32.800
27	Опачић Момчило	1928.	Марко и Драга	Душанова 67	Увећане жлезде и малокрван	135 цм	24,5 кг	Увећане жлезде, није малокрван		28.200
28	Дуковић Мирослава	1932.	Мирко и Загорка	Драгојловића сокаче 8	Увећане жлезде и малокрвна	120 цм	24,5 кг	Смањене жлезде		26.200

29	Јевтић Мирјана	1932.	Милан и Љубица	Железничка 2	Увећане жлезде и малокрвна	114 цм	18,5 кг	Има жлезде		20
30	Цвејић Љубисав	1927.	Велисав и Жика	Љубостињска 7	Увећане жлезде и малокрван	123 цм	22 кг			
31	Анђелић Живорад	1924.	Драгутин и Мара	Косанчића венац 21	Увећане жлезде и малокрван	158 цм	42,5 кг	Нема жлезде		45
32	Бебић Милић	1926.	Петроније и Катџа	Кнез Милоша 79	Увећане жлезде и малокрван	132 цм	27,5 кг	Има лимфне жлезде		29
33	Ђурић Данка	1928.	Јанко и Зора	Обреновац	Увећане жлезде и малокрвна	135 цм	30 кг	Нема жлезде, малокрвна		27
34	Јовановић Милена	1932.	Милорад и Радмила	Обреновац	Увећане жлезде и малокрвна	104 цм	16,5 кг	Нема жлезде, није малокрвна		16
35	Марић Слободан	1937.	Тодор и Јагода	Обреновац	Увећане жлезде и малокрван	124 цм	28 кг	Нема жлезде, није малокрвна		24.500
36	Дорински Милица	1931.	Гојко и Нина	УБ	Увећане жлезде и малокрвна	112 цм	17,5 кг			
37	Јовановић Иван	1932.	Миодраг и Загорка	Београд	Увећане жлезде и малокрван		20 кг			
38	Марковић Загорка	1928.	Аксентије и Јелица	Гођевчева 25	Увећане жлезде и малокрвна			Нема жлезде, није малокрвна		28.500

**Списак II дечије групе "Будућност" која полази на летовање на Дивчибаре
25. 7. 1938. године**

Ред. бр.	Презиме и име	Рођ.	Име родитеља	Адреса	Пре поласка на летовање			По повратку са летовања		
1	Кораћ Миладин	1924.	Миљко и Нада	Синђелићева 1	Добро	176 цм	56,5 кг	Добро		57.700
2	Радмиловић Милојка	1922.	Милосав и Зорка	Гођевачка 15	Увећане лимфне жлезде	176 цм				
3	Радмиловић Митар	1925.	Милосав и Зорка	Гођевачка 15	Увећане лимфне жлезде	153 цм	40,5 кг	Увећане лимфне жлезде		42.500
4	Петровић Верица	1925.	Радо и Стоја	Синђелићева 63	Увећане лимфне жлезде	156 цм	33,5 кг	Нема жлезде, није малокрвна		35.500
5	Томић Драган	1927.	Милан и Милица	Кнез Милошева	Добро	145 цм	35 кг			35.500
6	Томић Драгољуб	1927.	Рајко и Милица	Кнез Милошева	Добро	133 цм	26 кг			
7	Симеуновић Радмила	1924.	Вукајло и Милеса	Кнез Милошева	Добро	169 цм	50,5 кг			
8	Илић Јованка	1922.	Илија и Ружа	Мишићева 2	Малокрвна, увећане жлезде	161 цм	49 кг	Није малокрвна нема жлезде		49.900
9	Илић Жика	1927.	Илија и Ружа	Мишићева 2	Добро	147 цм	35 кг	Има жлезде		34.900
10	Марић Надежда	1925.	Вукостав и Ружица	Пантићева	Увећане жлезде и малокрвна	139 цм	27,5 кг	Има жлезде, није малокрвна		29.500
11	Тодоровић Боривоје	1928.	Гроздан и Зорка	Илица 10	Добро	142 цм	35,5 кг	Добро		36
12	Ђерић Бошко	1924.	Рајко и Стојанла	Пантићева 76	Увећане жлезде и малокрван	150цм	37 кг	Има увећане лимфне жлезде		37.500
13	Миливојевић Мирослав	1927.	Милорад и Вида	Кнез Михаилова 12	Увећане жлезде	137 цм	29 кг	Има увећане лимфне жлезде		30.900
14	Миливојевић Станица	1923.	Милорад и Вида	Кнез Михаилова 12	Увећане жлезде и малокрвна	162 цм	40 кг	Добро		43.900

15	Андрић Живомир	1931.	Војислав и Гроздана	Косанчића венац	Увећане жлезде и малокрван	112 цм	20 кг			
16	Веселиновић Љубица	1935.	Антоније и Милева	Пећина	Добро	164 цм	50 кг	Добро		55
17	Веселиновић Аница	1929.	Антоније и Милева	Пећина	Увећане жлезде	132 цм	27 кг	Има увећане лимфне жлезде, није малокрвна		29.500
18	Милутиновић Ружица	1928.	Недељко и Винка	Бобовчева 18	Добро	122 цм	22 кг	Добро		23.800
19	Милутиновић Марко	1931.	Недељко и Винка	Бобовчева 18	Добро, има увећане жлезде	112 цм	18 кг	Није малокрван, нема жлезде		18.700
20	Зиндаревић Јелена	1927.	Велимир и Олга	Кнез Михаилова 25	Добро, има жлезде	149 цм	28,5 кг	Није малокрвна, нема увећане жлезде		29.500
21	Миливојевић Слободан	1928.	Милорад и Вида	Кнез Михаилова 12	Има увећане жлезде	134 цм	29 кг	Није малокрван, нема увећане жлезде		31,700
22	Параментић Надежда	1929.	Димитрије и Лепосава	Сокак Илица 7	Малокрвна	159 цм	36.5 кг	Није малокрвна, нема увећане жлезде		39,400
23	Параментић Оливера	1925.	Димитрије и Лепосава	Сокак Илица 7	Увећане жлезде и малокрвна	147 цм	29кг	Није малокрвна, нема увећане жлезде		30,500
24	Марковић Радмила	1926.	Јован и Томанија	Кнез Михаилова 20	Добро	145 цм	34,5 кг	Добро		
25	Вујовић Стана	1925.	Видак и Аница	Карађорђева 20	Увећане жлезде и малокрвна	143цм	28кг	Није малокрвна, нема увећане жлезде		28,500
26	Андрић Вукосава	1928.	Воислав и Гроздана	Косанчића венац 7	Увећане жлезде и малокрвна	133 цм	24 кг			
27	Радмиловић Лепосава	1923.	Милосав и Зора	Гођевачка 15	Добро, увећане лимфне жлезде	154 цм	48,5 кг	добро		52
28	Здравко Игњатовић	1923.	Светомир и Надежда	Београд,	Увећане жлезде и малокрван	164 цм	52,5 кг	Смањене жлезде		52.500

29	Радовић Александар	1926.	Милорад и Ната	Кличевац	Увећане жлезде и малокрван	135цм	29,5 кг	Није малокрван нема жлезде		29,500
30	Радовић Сава	1927.	Милорад и Ната	Кличевац	Увећане жлезде и малокрван	158 цм	45 кг	Није малокрван нема жлезде		45
31	Мартиновић Филип	1925.	Милан и Ната	Синђелићева 9	Увећане жлезде и малокрван	151 цм	43 кг	Нема жлезде		
32	Станишић Радмила	1929.	Радоје и Косана	Мионица	Увећане жлезде и малокрвна	128 цм	29,2 кг	Нема жлезде		
33	Ђурђевић Јован	1929.	Тихомир и Милка	Мионица	Увећане жлезде и малокрвна	126 цм	26 кг	Нема жлезде, није малокрвна		27,500
34	Мишковић Бошко	1925.	Миливој Катарина	Забрежје	Увећане жлезде и малокрвна	142 цм	28,5 кг	Нема жлезде, није малокрвна		29,400
35	Илић Станислав	1928.	Светислав и Милева	Кнез Михаилова	Увећане жлезде и малокрван	129цм	25 кг	Нема жлезде, није малокрван		26
36	Јездић Надежда	1930.	Петар и Даница	Љубостиња 6	Увећане жлезде и малокрвна	122 цм	23,5 кг	Нема жлезде, није малокрвна		24,500
37	Стефановић Драгослав	1929.	Живорад и Жика	Вука Караџића 24	Увећане жлезде и малокрван	128 цм	25кг	Нема жлезде, није малокрван		25,300

Летовање на Дивчибарама за децу је имало и васпитно-образовни карактер. Поред игре и купања учена су да воде рачуна о својим личним стварима и хигијени и да на тај начин постају самосталнија и одговорнија.

Али за децу не постоји само игра. Имају они своје дужности и обавезе. Тако, на пример, свако дете мора да води рачуна о своме оделу и обући, да се само умива и пере руке пред јело, да одржава чистоћу. Једни су одговорни за играчке, а старији иду са послугом на пијацу и по воду.⁷

Боравак деце организован је кроз разне програме и секције а све у зависности од њиховог узраста, интересовања, жеља и могућности. Постојале су културно-просветна, планинарска, хигијенска и новинарска секција.

Занимљиво је поменути рад планинарске секције. Од бакалина набавимо црвену и жуту фарбу. Направимо 5-6 плочица. На новим путевима поставимо плочице и испишемо разне планинарске ознаке.⁸

За успешан рад новинарске секције била су задужена деца школског узраста. Сами су припремали и издавали зидне новине. На великом табак у чврсте хартије залепљеном на зиду, записивала су своје мишљење и примедбе о колонији.

По угледу на Ваљевску, почиње интересовање и у београдским синдикатима за формирањем сличних дечијих колонија. Учитељско удружење основало је око 120 таквих летовалишта у целој земљи.

---

⁷ Лист *Наша реч*, бр.2, година I, Ваљево 1.8.1936, стр.3

⁷⁸ Народни музеј Ваљево, Службени архив, документа о КУД Абрашевић, ф.374/А, бр. 21